

ที่ ชย ๐๐๒๓.๓/๖๐๖

ศาลากลางจังหวัดชัยภูมิ
ถนนทักษิณ ชย ๓๖๐๐๐

๕ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมสัมมนา “โครงการกระเจียวคืนถิ่น อีสานใต้”

เรียน นายอำเภอทุกอำเภอ นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิและนายกเทศมนตรีเมืองชัยภูมิ
สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการสัมมนาฯ

ด้วยบริษัท เพ ลา เพลิน แจ้งว่า ได้ดำเนินโครงการ “กระเจียวคืนถิ่น อีสานใต้” ในวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๗ ณ ศูนย์การเรียนรู้การเกษตร อุทยานไม้ดอกเพ ลา เพลิน อ.คูเมือง จ.บุรีรัมย์ ซึ่งจังหวัดได้พิจารณาโครงการแล้วเห็นว่าจะเกิดประโยชน์ต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการนำความรู้ที่ได้รับจากโครงการไปถ่ายทอดให้กับประชาชนในพื้นที่ได้ทราบขั้นตอนการปลูกและขยายพันธุ์ดอกกระเจียว ซึ่งมีอยู่หลายสายพันธุ์ และอาจสร้างรายได้ให้กับประชาชนอีกทางหนึ่ง ประกอบกับจังหวัดชัยภูมิก็มีชื่อเสียงเรื่องแหล่งท่องเที่ยวกระเจียวงาม โดยจะมีการจัดงานในช่วงเดือนมิถุนายนของทุกปี

“โครงการกระเจียวคืนถิ่น อีสานใต้” จึงเป็นทางเลือกใหม่ของคนชัยภูมิ ดังนั้นจังหวัดจึงขอเชิญองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าร่วมสัมมนาตามโครงการฯ ดังกล่าว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นละ ๒ คนโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งนี้ ขอให้แจ้งความประสงค์ได้ที่สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ ภายในวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๗

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป สำหรับอำเภอกรุณาแจ้งเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการเช่นเดียวกัน

ขอแสดงความนับถือ

(นายสันติ ผินเจริญ)

ท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ ปฏิบัติราชการแทน

ผู้ว่าราชการจังหวัดชัยภูมิ

สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ

กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่น

โทร ๐๔๔-๘๒๒-๒๐๓

เพ ลา เพลิน บูติค รีสอร์ท แอนด์ แอดเวนเจอร์ แคมป์
เลขที่ 252 ถนนคูเมือง-พุทธโรสง ตำบลหนองขमार
อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ 31190

วันที่ 4 มิถุนายน 2557

เรื่อง ขอเรียนเชิญเข้าร่วมการสัมมนา “โครงการกระเจียวคืนถิ่น...อีสานใต้”

เรียน ท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการสัมมนาและโครงการจำนวน 1 ชุด

ด้วยเพ ลา เพลิน บูติค รีสอร์ท แอนด์ แอดเวนเจอร์แคมป์ ตั้งอยู่ที่อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เปิดดำเนินโครงการเมื่อเดือนมกราคม พ.ศ.2556 เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนสำหรับเยาวชนและบุคคลทั่วไป ต่อมาเดือนธันวาคม พ.ศ.2556 ได้มีพิธีการเปิด “โครงการอุทยานไม้ดอกเพ ลา เพลิน” ซึ่งนอกจากจะเป็นอุทยานการจัดแสดงไม้ดอกและพันธุ์ไม้นานาพันธุ์จากในประเทศและต่างประเทศที่หาดูได้ยากแล้ว ยังมีจุดมุ่งหมายที่จะจัดทำเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้การเกษตร เพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้และสาธิตการผลิตแก่เยาวชนและเกษตรกรแบบครบวงจร

“โครงการกระเจียวคืนถิ่น...อีสานใต้” เป็นโครงการ พากระเจียวกลับบ้าน ซึ่งจะได้นำให้ผู้เข้าร่วมการสัมมนาทราบถึงที่มาของ กระเจียว ซึ่งได้ถูกค้นพบในป่าแถบอีสานใต้มาเป็นเวลากว่า 4 ทศวรรษ ปัจจุบันมีการเพาะปลูกและขยายพันธุ์ในเขตจังหวัดเชิงใหม่เป็นอย่างมาก และสามารถสร้างรายได้ให้เกษตรกรในการส่งจำหน่ายหัวพันธุ์และดอกกระเจียวนี้ไปยังหลายประเทศในแถบยุโรปและตะวันออกกลาง สร้างรายได้ให้กับประเทศไทยกว่า 30 ล้านบาทต่อปี ถูกจัดอันดับการส่งออกเป็นอันดับสองรองจากกล้วยไม้

เพ ลา เพลิน จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานเทศบาล อบต. ในสังกัดท้องถิ่นจังหวัดรับทราบข้อมูลโครงการดังกล่าวเพื่อเข้าร่วมการสัมมนา “โครงการกระเจียวคืนถิ่น...อีสานใต้” ในวันพฤหัสบดีที่ 26 มิถุนายน 2557 เวลา 09.00-12.00น. ณ ศูนย์การเรียนรู้ อุทยานไม้ดอกเพ ลา เพลิน เพื่อร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการเผยแพร่ข่าวสารการเกษตรทางเลือกใหม่แก่เกษตรกรในการประกอบอาชีพกับ โครงการกระเจียวคืนถิ่น....อีสานใต้แบบครบวงจรต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานของท่านเข้าร่วมสัมมนาโดยไม่มีค่าใช้จ่าย ทั้งนี้จึงขอความกรุณาตอบรับเข้าร่วมการสัมมนาดังกล่าวที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์และการตลาด บริษัท เพ ลา เพลิน โทร. 094-0728889 (กันจิม) ภายในวันที่ 10 มิถุนายน 2557 และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

นายอุดมพล วงศ์ศักดา
ผู้จัดการฝ่ายประชาสัมพันธ์และการตลาด
โทร. 094-0728889 , 088-7054969

การสัมมนา “โครงการกระเจียวคืนถิ่น...อีสานใต้”

วันพฤหัสบดีที่ 26 มิถุนายน 2557 เวลา 09.00-12.00น.

ณ ศูนย์การเรียนรู้การเกษตร อุทยานไม้ดอกเพ ลา อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

กำหนดการในการสัมมนา

- 8.30 น. ผู้ร่วมสัมมนาลงทะเบียน
- 9.00 น. พิธีเปิด การสัมมนา “โครงการกระเจียวคืนถิ่น”
- 9.15 น. ประวัติความเป็นมาของ “โครงการกระเจียวคืนถิ่น...อีสานใต้”
การนำกระเจียวเข้ามาเป็น “เกษตรทางเลือกให้ชุมชน”
เทคนิคการผลิต การดูแลรักษาและการเก็บเกี่ยว
(วิทยากร บรรยาย อาจารย์สืบศักดิ์, อาจารย์จันทิมา เสนาวงศ์ ที่ปรึกษาโครงการอุทยานไม้ดอกเพ ลา เพลิน)
- 10.00 น. รับประทานอาหารว่าง
- 10.15 น. การปลูกกระเจียวเพื่อสร้างรายได้เชิงเศรษฐกิจ
ตัวเลขการส่งออกหัวพันธุ์กระเจียว, ประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทย
แหล่งรับซื้อกระเจียวตัดดอก
- 11.00 น. การทำ Workshop จัดกระเช้า, ช่อดอกไม้และการจัดดอกไม้ในโอกาสต่าง ๆ และการนำกระเจียว
ตกแต่งสวน โดยนักจัดดอกไม้มือหนึ่งของประเทศไทย “อาจารย์ พิทักษ์ หังสาจะระ”
ประเด็นข้อซักถามต่างๆ (คณะวิทยากร)
- 12.00 น. รับประทานอาหารกลางวัน ณ ห้องประชุมอาคาร “ป้าปัฐ”
-

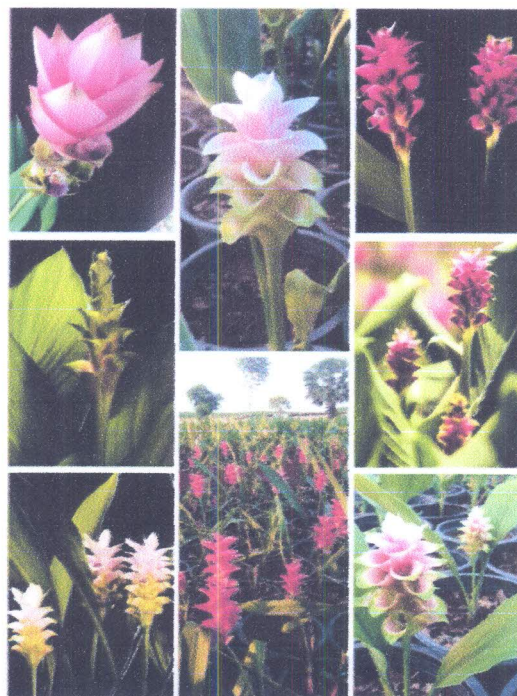
โครงการ “พากระเจียวคืนถิ่น... อีสานใต้”

ณ ศูนย์การเรียนรู้การเกษตร อุทยานไม้ดอก เพลลาเพลลิน

กระเจียวและปทุมมา (*Curcuma spp.*) เป็นไม้หัวเขตร้อนสกุลขมิ้น (*Zingiberaceae*) ที่ถูกค้นพบในป่าแถบ อีสานใต้ มาเป็นเวลากว่า 4 ทศวรรษ ซึ่งในเวลาต่อมา พืชพรรณเหล่านี้ได้ถูกนำไปทดลองปลูกเลี้ยงและเผยแพร่ พันธุ์ แก่เกษตรกรในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งสร้างรายได้เป็นจำนวนมากในการส่งออกหัวพันธุ์ไปจำหน่ายยัง ต่างประเทศ

ศูนย์การเรียนรู้การเกษตร เพลลาเพลลิน (The play la ploen agricultural learning center) มีแนวคิดที่จะจัดทำแปลง สาธิตการผลิต เพื่อรวบรวมสายพันธุ์กระเจียวและปทุมมาชนิดต่างๆ เพื่อสร้างที่นี่ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้แก่เยาวชนและ เกษตรกรแบบครบวงจร โดยให้ศึกษาขั้นตอนการผลิตตั้งแต่การปลูก การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว และการนำไปใช้ ประโยชน์ ในแง่ของการตกแต่งและประดับสถานที่ รวมไปถึงการสร้างองค์ความรู้นอกห้องเรียนในแขนงต่างๆ เช่น การจำแนกลักษณะความแตกต่างในแต่ละสายพันธุ์ การปรับปรุงพันธุ์ และการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช เป็นต้น

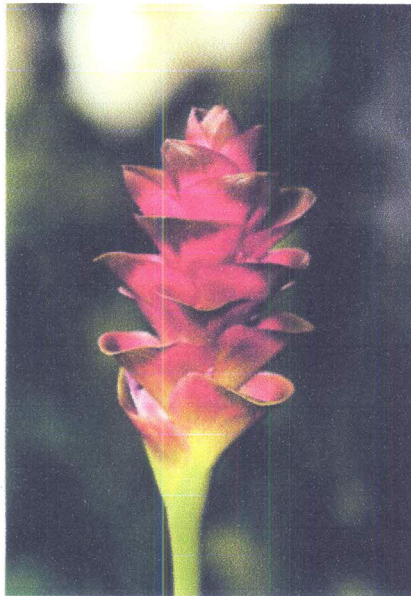
ปัจจุบัน ทางโครงการฯ ได้นำดอกกระเจียวและปทุมมา มากกว่า 40 สายพันธุ์ จำนวนประมาณ 100,000 หัว โดยแบ่ง ออกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ๆ ได้แก่ กลุ่มปทุมรัตน์ กลุ่มบัวลาย กลุ่มบัวชั้น และกลุ่มปทุมมา ได้แก่ สายพันธุ์เชียงใหม่ พิงค์ สายพันธุ์ลัดดาวัลย์ สายพันธุ์แดงวิเชียรและกระเจียวส้ม กระเจียวพลอยชมพูฯ ปลูกในพื้นที่ของโครงการ โดย คาดหวังว่าการนำเอาพืชพรรณเหล่านี้คืนสู่ถิ่นเดิม จะเป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับเยาวชนและเกษตรกร ในแง่ของการ อนุรักษ์ พันธุ์พืชพื้นถิ่น (Native plant conservation) ซึ่งเป็นสมบัติของแผ่นดิน ต่อจากบรรพชนรุ่นก่อน และเพื่อให้ เห็นการกระจายสายพันธุ์แก่เกษตรกร และผู้ที่เข้ามาศึกษา อันจะเป็นการสร้างความยั่งยืนให้กับอาชีพเกษตรกรรมสืบไป

ตัวอย่างกระเจียวและปทุมมาที่นำมาจัดแสดง

ปทุมมาเชียงใหม่พั้งค์

ปทุมมาแดงวิเชียร

ปทุมมาช็อคโกแลต

ปทุมมาแดงคอกขลุ่ย

ปทุมมาแอนนาชมพู

กระเจียวส้ม (ฉัตรทอง)

กระเจียวพลอยชมพู

ปทุมมาไข่มุกสยาม

ปทุมมาเทพรำลึกประทุมรัตน์

ปทุมมาบัวลายอุบล

ปทุมมาเขียวมรกต

ปทุมมาแดงระนัง

โครงการ

“ พากระเจียวคืนถิ่น.....อีสานใต้ ” ภาคเยาวชน

กรอบและขอบเขตการศึกษาเรียนรู้

1. ทราบประวัติและความเป็นมา
2. ทราบลักษณะทางพฤกษศาสตร์และสัณฐานวิทยา
3. ศึกษาขั้นตอนการปลูกและการขยายพันธุ์
4. การควบคุมโรคและแมลง

ประวัติและความเป็นมา

ชาวบ้านย่านถ้ำขุนตาน จังหวัดลำปาง ได้รู้จักนำดอกไม้ชนิดนี้ซึ่งพุ่มช่อสีส้มสดใสม่าใช้ประดับมานานแล้ว ดังที่เห็นได้จากการที่ชาวบ้านมาเร่ขายตามสถานีรถไฟและจุดพักรถในช่วงฤดูฝน ซึ่งดอกไม้ชนิดนี้คือ “ กระเจียว ” ภายหลังมีชื่อเรียกเฉพาะว่า “ ฉัตรทอง ”

ในเวลาต่อมาพระยาวิจิตรนันทนคร นักธรรมชาติที่มีชื่อเสียงของไทยในอดีต ได้พบความงามของดอกไม้พื้นเมืองของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของไทยชนิดหนึ่งซึ่งมีชื่อพื้นเมืองว่า “ กระเจียวบัว ” จึงได้นำต้นพืชดังกล่าวไปถวายแด่พระวินัยโกศล แห่งวัดเจติยหลวง จังหวัดเชียงใหม่ กระเจียวบัวจึงถูกเรียกชื่อ “ ปทุมมาทำนอง ” ต่อมาเปลี่ยนเป็น “ บัวสวรรค์ ” และเปลี่ยนเป็นชื่อใหม่ว่า “ ประทุมมา ”

และนับเป็นเรื่องที่โชคดีของประเทศไทยอย่างมากที่ อาจารย์ดร.พิศิษฐ์ วรอุไร ปราชญ์ด้านไม้ดอกไม้ประดับของไทย ได้สังเกตเห็นศักยภาพของต้นไม้นี้ที่มีคุณลักษณะสวยงามและโดดเด่น เมื่อรับมอบมาจากพระวินัยโกศล ด้วยอัจฉริยภาพของท่านที่มองการณ์ไกลได้ทำให้ศักยภาพของปทุมมา เริ่มถูกพัฒนาขึ้น โดยดร.พิศิษฐ์ ได้นำปทุมมาขึ้นไปปลูกยังพื้นที่วิจัยของโครงการหลวงบริเวณห้วยทุ่งจ้อ จังหวัดเชียงใหม่ในราวปีพศ.2519 ภายหลังปทุมมาต้นดังกล่าวได้ถูกขยายพันธุ์และนำมาปลูกในพื้นที่อื่นๆของจังหวัดเชียงใหม่ จนถูกเรียกภายหลังว่าเป็นพันธุ์ “ เชียงใหม่พิงค์ ” ในเวลาต่อมา

ประมาณปี 2528 เริ่มมีการตัดดอกและผลิตหัวพันธุ์ประทุมมามากขึ้น ชาวต่างชาติเริ่มสังเกตเห็นความสวยงามของพืชชนิดนี้ จึงสนใจที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในแบบไม้กระถาง จึงมีการส่งออกหัวพันธุ์พืชชนิดนี้สู่ต่างประเทศซึ่งได้แก่ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งผู้ที่ริเริ่มเป็นลำดับต้นๆคือคุณอุคร คำหอมหวาน นักพืชสวนอิสระ ผู้มากความสามารถและประสบการณ์จากร่วมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นผู้ส่งไม้ตัดดอกและหัว

ของคำว่า “สยาม” ที่มีความหมายเก่า เพื่อให้ต่างชาติทราบว่าเป็นสมบัติของไทยแต่โบราณ ออกเผยแพร่สู่
สายตาของชาวโลก (สุรวิน.2539)

2. ลักษณะทางพฤกษศาสตร์และสัณฐานวิทยา (อคิสร. 2539)

ปทุมมา เป็นพืชที่อยู่ในวงศ์ขิง (Zingiberaceae) สกุลขมิ้น (Curcuma) มีถิ่นกำเนิดแถบอินโดจีน
เช่นพม่า ไทย ลาว เขมรสำหรับประเทศไทย คนไทยในภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือรู้จักกันดี
ในช่วงฤดูฝนพืชสกุลขมิ้นจะมีการเจริญเติบโตและออกดอกในช่วงฤดูฝนซึ่งสามารถนำดอกมารับประทาน
เป็นผักสดร่วมกับน้ำพริกและยังเป็นพืชสมุนไพร

ปทุมมาเป็นไม้หัวล้มลุกอายุหลายปีมีลำต้นใต้ดินแบบเหง้า อยู่ในวงศ์ขิง(Zingiberaceae) สกุลขมิ้น
(Curcuma) พืชในสกุลนี้มีอยู่ไม่น้อยกว่า 70 ชนิด โดยมีอยู่ในประเทศไทยประมาณ 30 ชนิด กระจายพันธุ์อยู่
ทั่วประเทศไทย เช่น ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ โดยอาจพบในทุ่งหญ้าป่าละเมาะหรือป่า
ชื้นแหล่งพันธุกรรมที่ยังคงพบเห็นได้ในปัจจุบันคือบริเวณป่าหินงาม อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งทาง
จังหวัดชัยภูมิจะจัดงานทุ่งกระเจียวบานในช่วงเดือนมิถุนายนและกรกฎาคมของทุกปี

พืชสกุลขมิ้นนั้นมีความหลากหลายของลักษณะต่างๆมากมาย นักพฤกษศาสตร์ได้จำแนกขมิ้นเป็น
เป็น 2 สกุลย่อย ได้แก่

1.สกุลย่อย **Eucurcuma** หรือกลุ่มกระเจียว ลักษณะเด่นสังเกตุดอกจริงปากกลีบดอกจะมีสีขาวหรือสี
เหลือง และการออกดอกช่อดอกจะเกิดจากเหง้าโดยตรง หรือช่อดอกเกิดจากตาของลำต้นเทียม เช่น
ฉัตรทิพย์ ฉัตรทอง พลอยชมพู พลอยทักษิณ เป็นต้น

2.สกุลย่อย **Paracurcuma** หรือกลุ่มปทุมมา ลักษณะเด่นสังเกตุดอกจริงที่ปากกลีบดอกจะมีสีขาวหรือ
ม่วง และการออกดอกช่อดอกที่เกิดจะเกิดจากตาของลำต้นเทียม เช่น ปทุมมาพลอยมยุรา แววอุบล เทพ
รำลึก เป็นต้น

ราก

รากเป็นระบบรากฝอย ปลายรากส่วนหนึ่งที่ปลายขวมพองออก มีลักษณะเป็นตุ่ม ทำหน้าที่เก็บสะสมน้ำและอาหาร เพื่อใช้ในช่วงพักตัวและช่วยในการงอก ในการเก็บรักษาหัวพันธุ์ เก็บนานตุ่มค่อยๆเหี่ยวลง หัวพันธุ์ที่ไม่มีตุ่มรากก็สามารถงอกได้เช่นกัน

ลำต้น

พืชสกุลขมิ้น ลำต้นที่เห็นเหนือดินจะเป็นลำต้นเทียม (Pseudostem) ลำต้นจริงอยู่ใต้ดิน ทำหน้าที่สะสมน้ำและอาหารเรียกว่า เหง้า (Rhizome) คาข้างของเหง้าเจริญเติบโตเป็นลำต้นเทียมอยู่เหนือดินซึ่งเกิดจากการอัดตัวกันของกาบใบในลำต้นเทียม

ใบ

ใบปทุมมาเป็นใบเดี่ยว ที่ประกอบด้วยกาบใบที่ห่อรวมตัวกันแน่น เกิดเป็นลำต้นเทียมก้านใบชูออกจากลำต้นเทียมในมุมที่ต่างกัน แผ่นใบเป็นใบเดี่ยวที่มีรูปร่างเป็นวงรีแคบข้าง ปีกข้าง โคนใบมนหรือเรียว ขอบใบเรียบ หรือเป็นคลื่นปลายใบป้าน หรือแหลม เส้นใบขนานแบบเฉียงขึ้น

ช่อดอก

เป็นแบบช่อแน่น (Compact spike) ประกอบด้วยกลีบของใบประดับ (Bract) เรียงซ้อนกันเกิดเป็นช่อทรงกระบอกโอบรอบโคนช่อดอกย่อยโดยเรียงซ้อนกันเวียนเป็นเกลียวหรือเรียงเป็นแถว เกิดเป็นช่อมีลักษณะเป็นทรงกระบอก ภายในถ้วยของใบประดับเป็นที่อยู่ของช่อดอกย่อย แต่ใบประดับที่อยู่ส่วนบนของช่อดอกจะไม่มีช่อดอกย่อย ส่วนที่มีสีสันสวยงามที่เราเห็นอยู่ภายนอก คนทั่วไปเรียกว่า ดอก ที่จริงๆคือใบประดับส่วนบน (Coma bract) หรือกลีบประดับ ส่วนดอกจริงๆซ่อนอยู่ข้างในช่องของกลีบประดับส่วน

ผลและเมล็ด

ภายหลังจากที่มีกรผสมพันธุ์แล้ว ผลจะมีรูปหน้าตัดเป็น 3 เหลี่ยม พัฒนาเป็น 3 พู ภายในแต่ละพูเป็นที่อยู่ของเมล็ดคล้ายเมล็ดองุ่น ผลมีอายุประมาณ 1-2 เดือน ผลแก่มีผนังบางและภายในเห็นเมล็ดแก่สีน้ำตาลเข้มงอกในฤดูฝน